Ellen Ombre

Ellen Ombre

Schrijver over migratie, bagage en dualiteit
Paramaribo, 8 december 1948 - Amsterdam, 14 juni 2026
Geschreven door Shasha Triebel

Ellen Ombre is een Nederlandse schrijver van Surinaamse afkomst. In haar verhalen en romans onderzoekt zij wat er gebeurt wanneer mensen zich verplaatsen tussen landen, talen en culturen. Haar werk gaat vaak over migratie, identiteit en de vraag hoeveel van het verleden iemand met zich meedraagt.

Wie is Ellen Ombre?

Ellen Louise Ombre werd geboren op 8 december 1948 in Paramaribo, Suriname. In 1961 kwam zij met haar ouders naar Nederland. Ze groeide dus op in twee verschillende samenlevingen, met andere talen, gewoonten en verwachtingen. Die ervaring van het opgroeien tussen verschillende werelden vormt een belangrijke achtergrond voor haar latere werk.

Voordat Ombre schrijver werd, werkte zij als medisch-maatschappelijk werker in een Amsterdamse huisartsenpraktijk. Pas later begon zij te publiceren. In 1992 debuteerde zij met de verhalenbundel *Maalstroom*. Daarna volgden meerdere verhalenbundels, een reisverhaal en romans. Ook publiceerde zij in tijdschriften en kranten als *De Gids*, *Maatstaf*, *NRC Handelsblad* en *Vrij Nederland*.

Opvallend aan Ombre is dat zij zich niet gemakkelijk in een hokje laat plaatsen. Ze is niet simpelweg een ‘Surinaamse schrijver’ of een ‘Nederlandse schrijver’, maar iemand die juist laat zien hoe ingewikkeld zulke labels kunnen zijn. In haar werk gaat het zelden om eenvoudige tegenstellingen tussen hier en daar, wit en zwart, vroeger en nu. Juist de grijze gebieden interesseren haar.

Verplaatsing en vervreemding

Het belangrijkste motief in Ombres werk is verplaatsing. Daarmee bedoelt zij meer dan alleen migratie van het ene land naar het andere. Haar personages verplaatsen zich ook sociaal, cultureel en innerlijk. Ze komen terecht in een nieuwe omgeving en moeten zich opnieuw verhouden tot zichzelf en tot anderen.

Vaak beschrijft Ombre heel concrete situaties waarin dat zichtbaar wordt: iemand die na jaren terugkeert naar het erf waar hij of zij opgroeide, een migrant die merkt dat het leven in Nederland anders uitpakt dan verwacht, of een personage dat zich realiseert dat herinneringen aan het verleden blijven doorwerken in het heden.

Ombre schrijft daar zonder veel sentiment over. Haar werk is niet nostalgisch en ook niet moralistisch. Ze idealiseert Suriname niet, maar maakt ook duidelijk dat Nederland lang niet altijd het beloofde ‘moederland’ blijkt te zijn. Juist dat maakt haar werk sterk: ze laat zien dat migratie niet alleen kansen biedt, maar ook vervreemding, misverstanden en verlies met zich mee kan brengen.

Tegelijk is haar werk breder dan alleen het thema migratie. De koloniale geschiedenis van Suriname speelt vaak op de achtergrond mee. Dat gebeurt niet via grote historische gebeurtenissen, maar via kleine details uit het dagelijks leven: familieverhalen, sociale verhoudingen, ideeën over kleur en afkomst, en verwachtingen over hoe mensen zich horen te gedragen.

Debuut: *Maalstroom*

Met *Maalstroom* maakte Ombre in 1992 haar debuut. De bundel bevat verhalen, korte herinneringen en observaties die zich afspelen in Suriname, Nederland en Afrika. De teksten verschillen qua vorm: sommige lijken op korte verhalen, andere op persoonlijke herinneringen of reisobservaties. Samen geven ze een beeld van mensen die zich bewegen tussen verschillende werelden.

Eén van de sterke kanten van *Maalstroom* is dat Ombre heel concreet laat zien wat er gebeurt wanneer mensen hun vertrouwde omgeving verlaten en ergens anders opnieuw moeten beginnen. Haar personages voelen zich vaak niet helemaal thuis in hun nieuwe omgeving, maar merken ook dat terugkeren naar het oude leven niet eenvoudig is.

In ‘Kinder hinder’, één van de bekendste verhalen uit de bundel, gebruikt Ombre een kinderperspectief. Daardoor wordt de wereld van volwassenen zichtbaar via een blik die tegelijk scherp en kwetsbaar is. Het kind observeert wat er gebeurt, maar begrijpt niet altijd volledig wat er speelt. Dat zorgt voor een bijzondere spanning: als lezer merk je soms meer dan het personage zelf begrijpt. Tegelijk weet Ombre via kleine details, zoals gesprekken, voorwerpen en herinneringen, de sfeer van het Suriname uit die tijd tastbaar te maken.

Met *Maalstroom* zette Ombre meteen de toon voor haar latere werk. Veel onderwerpen die later terugkeren zijn in deze eerste bundel al aanwezig. Bovendien laat het boek ook zien wat haar stijl kenmerkt: een scherpe observatie van menselijke relaties en een rustige, nauwkeurige manier van vertellen.

Het verschijnen van *Maalstroom* in de vroege jaren negentig viel bovendien samen met een periode waarin

Nederland steeds nadrukkelijker sprak over zichzelf als multiculturele samenleving. Ombres verhalen sluiten aan bij dat moment door te laten zien hoe migratie en culturele verschillen het dagelijks leven van mensen beïnvloeden.

Geschiedenis, afkomst en twijfel in *Last*

In de roman *Last* uit 2022 werkt Ombre veel van haar bekende thema's opnieuw uit, maar in een bredere en gelaagdere vorm. Hoofdpersoon Lot is op zoek naar een thuis: in Nederland, in Suriname en in haar eigen familiegeschiedenis. Daarbij speelt Jodensavanne, de zeventiende-eeuwse Joodse nederzetting in het binnenland van Suriname, een belangrijke rol.

In deze roman laat Ombre zien hoe ingewikkeld afkomst kan zijn. Familiegeschiedenis blijkt geen helder verhaal met duidelijke lijnen, maar iets vol breuken, tegenstrijdigheden en onzekerheden. In Last speelt dit een grote rol wanneer onderzoek naar de geschiedenis van Jodensavanne nieuwe vragen oproept in plaats van duidelijke antwoorden te geven. Het verleden blijkt moeilijk te reconstrueren, want archieven spreken elkaar soms tegen en familieverhalen blijken niet altijd betrouwbaar.

In *Last* verweeft Ombre fictie en non-fictie met elkaar. Zij noemt dit zelf een hybride vorm van literatuur bedrijven. De roman heeft daardoor iets van een historische zoektocht, maar blijft tegelijk duidelijk literair. Juist die mengvorm past goed bij het onderwerp: ook het verleden laat zich niet altijd netjes reconstrueren.

Een eigen stem binnen de Nederlands-Caraïbische literatuur

Ellen Ombre hoort bij de Nederlands-Caraïbische literatuur, maar haar werk heeft een eigen toon. Het kan naast dat van auteurs als Astrid Roemer en Edgar Cairo worden gelezen. Net als deze schrijvers schrijft Ombre over Suriname, koloniale geschiedenis en identiteit. Toch kiest zij vaak voor een andere invalshoek: ze onderzoekt hoe mensen zelf omgaan met hun verleden, in plaats van alleen te laten zien wat hun is aangedaan. Ombre heeft in interviews meerdere keren gezegd dat ze weinig voelt voor wat zij 'slachtofferschap' noemt. Ze wil mensen niet alleen neerzetten als slachtoffer van geschiedenis of kolonialisme, maar als individuen met eigen keuzes, twijfels en verantwoordelijkheden. Daardoor zijn haar personages vaak complex: ze zijn niet alleen slachtoffer of dader, maar iets daartussenin.

Ombre laat daarmee zien dat geschiedenis niet alleen bestaat uit feiten, maar ook uit interpretaties en herinneringen. Haar werk nodigt lezers uit om kritisch te blijven nadenken over verhalen die vanzelfsprekend lijken. Juist daardoor heeft haar literatuur een onderzoekende kwaliteit: Ombres boeken laten zien dat begrijpen soms begint met het durven erkennen dat niet alles eenvoudig te verklaren is.

Verder lezen

- De website van Ellen Ombre.
- Ellen Ombre op DBNL.
- Carl Haarnack, 'Ellen Ombre', Buku Bibliotheca Surinamica.
- Michiel van Kempen, 'Ellen Ombre' in *Kritisch lexicon van de moderne Nederlandstalige literatuur* 81 (Houten, mei 2001).
- Marc van Oostendorp, 'Het eerste kwart: Ellen Ombre, Last', Neerlandistiek.nl (17 november 2024).
- Charlotte Remarque, '21 vragen aan Ellen Ombre', *De Groene Amsterdammer* (16 maart 2023).
- Angela Wals, 'Ellen Ombre: "De afstand die ik van het slachtofferschap nam, genereert een grote mate van vrijheid"', *Caraïbisch Uitzicht* (17 augustus 2020).
- Michiel van Kempen, 'Het vergeelde wit van stapels nooit gebruikt linnengoed; (over Ellen Ombre, Maalstroom)' in: *De geest van Waraku; Kritieken over Surinaamse literatuur*. Uitgeverij Zuid, Haarlem/Brussel 1993, p. 143-146.
- Peter Meel, 'Vóór de herinnering en tegen het vergeten; Historisch bewustzijn en persoonlijke integriteit bij Ellen Ombre' in: Peter Meel & Hans Ramsoedh (red.), *Ik ben een haan met een kroon op mijn hoofd; pacificatie en verzet in koloniaal en postkoloniaal Suriname; opstellen voor Wim Hoogbergen*. Amsterdam: Bert Bakker, 2007, p. 244-261.
- Sanneke van Hassel, 'Wij kwamen in Hemelrijk te wonen.' In: Julien Ignacio, Raoul de Jong & Michiel van Kempen (red.), *Dat wij zongen; Twintig Caraïbische schrijvers om nooit te vergeten*. Amsterdam: Das Mag, 2022, p. 329-430.

https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/ellen-ombre